

Så kan du förlänga livet på dina prylar hemma

A16

Torsdag 4 februari 2021 SYDSVENSKAN

NYHETER

BOSTAD



Det är bättre att renovera och använda sina loppisfynd och ärvda saker än att de står på vinden och samlar damm. Med enkla knep och bra rengöring kommer man långt. FOTO: MARTIN SKREDSVIK



En rengjord och nyputsad ljuskrona skiner och ljuset reflekteras



"Ett bra tips är att förvara sitt putsade silver i plastpåsar med zip-förlutning. Vakuumet gör att det håller sig blankt eftersom reaktionen med syret uteblir", säger Kristin Fyrand.



Att fynda på loppis är en folksport. Det är ett miljövänligt och billigt sätt att få en personlig prägel på sitt hem.

Så kan du förlänga livet på dina

■ **Laga naggen i favoritglaset, fixa repona i soffbordet och få ljuskronan att gnistra igen. Att vårda sina saker är ett enkelt sätt att förlänga deras livslängd.**

– Det är inte svårt, ofta handlar det om att våga, säger konservatorn Kristin Fyrand.

Gemensamt för alla hantverksbaserade bostäder är blandningen av saker. De där möblerna och föremålen som sticker ut och skvallrar om en spännande historia. Det kan vara en ärd, snirklig barockbyrå i hallen, ett stilrent loppisfyndat soffbord från 1950-talet eller en färgglad och bullig 1960-talsvas som drar blickarna till sig.

Men för att de ska hålla

stilen gäller det att de förblir fräscha – och hela. Annars blir intrycket snabbt skabbigt och lite sorgligt.

– Det är vanligt att man ärver möbler i varierande skick. De kan betyda mycket känslomässigt, men kanske behöva en uppdatering för att bättre passa in i ens stil, säger Kristin Fyrand.

Hon är konservator och arbetar på Stockholms

Målerikonservering. För ett par år sedan skrev hon boken "Laga vårda och renovera" (Semic Förlag). I den berättar hon hur man som lekman kan ta hand om sina loppis- och auktionsfynd, till exempel genom att byta tyg på en stol eller måla om ett bord.

– Det är klart att man ska tänka sig för och inte gå på kulturellt värdefulla saker. Men är man bara lite varsam tycker jag att det är bra att sakerna kommer till användning.

Kristin Fyrand tipsar om att låta originaltyg sitta kvar under det nya, i den mån det går, och att spara den ursprungliga färgen på något dolt ställe. På så vis



"Våga renovera och laga dina gamla saker. Det är roliga-re om prylarna kommer till användning."

Kristin Fyrand, konservator.

bevaras informationen till eftervärlden.

– Ger man sig på trä bör man alltid se hur det reagerar på den behandling man tänker göra. Testa på undersidan, på någon del som inte syns, och se hur resultatet blir. För sedan går det inte att backa, säger Kristin Fyrand.

Hon förordar också att låta åren och slitaget synas, att våga behålla möbler som de är och se vad som händer om du placerar dem i hemmet i befintligt skick. Det kan vara väldigt fint att låta spåren från tidigare generationer synas på ett köksbord eller en pall.

– Personligen är jag väl-

digt svag för den typen av patina. Det ger föremålen själ som verkligen kommer till sin rätt tillsammans med moderna möbler.

Det finns dock mycket man med relativt enkla medel kan göra för att laga skador och rena defekter.

– Mitt allra bästa tips är att det är jättelätt att släpa bort små naggar från äldre glas. Värde försämrans, men du får ett helt glas som går att duka fint med i många år till.

Använd sandpapper i olika kornstorlek, fuktat med vatten, och vrid det upp- och nedvända glaset mot pappret.

– Fäst sandpappret på en plan yta. Använd handens tyngd, fördela trycket

NYHETER



vackert genom prismorna.



Larver från den strimmiga trägnagaren lämnar spår efter sig. För att undvika angrepp är det viktigt att ha lagom luftfuktighet och bra luftcirkulation. Ställ inte trämöbler dikt an mot väggar. Särskilt inte mot kalla ytterväggar som vetter mot norr.

GÖR SÅ HÄR



Ett av Kristin Fyrandes bästa tips är att slipa bort nagg från vackra, gamla glas. "Allt som behövs är sandpapper och vatten", säger hon.

Så lagar du löst faner på en bordsyta Du behöver:

- Fickklampa.
- Strykjärn.
- Bakplåtspapper och pappskiva.
- Trätving.
- Liten platta av trä.
- Varmlim.
- Skalpell eller tapetkniv.
- Metallspatel.
- Vatten.
- Bomull.
- Luddfri trasa eller trassel.
- Antikvax utan färg.

1 Undersök ytan genom att skapa så kallat släpjust med ficklampan. När man lyser på bordskivan från sidan bildar det lösa faneret blåsor som ger skuggor. Ibland räcker det att värma ytan med strykjärn för att återaktivera limmet och fästa faneren. Skydda ytan med ett dubbelvikt bakplåtspapper och en pappskiva innan du stryker det med ett strykjärn inställt på 150 grader.

2 Är blåsan hög behöver överskott av faner skäras bort.

3 Snitta försiktigt i träets längdriktning med skalpell eller tapetkniv. Öppna sprickan försiktigt, för in en droppe varmlim under faneret med hjälp av spateln.

4 Ta inte för mycket, torka bort överskott och lägg bakplåtspapper över innan du trycker ned det lösa faneret med tummen eller spateln. Torka bort lim som kommer upp.

5 Om fanerets ytor skulle överlappa varandra när du tycker ned blåsan, skär bort det med skalpell eller tapetkniv.

6 Då blåsan är platt, låt området torka under press i trätving i ett dygn. Lägg skydd mellan tving och bordsyta.

7 Vaxa och polera ytan. Ur "Laga, värda och renovera" av Kristin Fyrand och Martin Skredsvik.

prylar hemma

jämnt och tillför mer vatten om det torkar. När naggen är borta byter du successivt till ett papper med en finare yta.

Om glaset har ett för djupt nagg går det att slipa på själva hacket med ett fint, fuktat sandpapper. Skadan syns visserligen fortfarande, men glaset kan användas utan att man riskerar att skära sig i läppen.

I många fall kommer man väldigt långt bara genom att rengöra föremålen ordentligt.

– Det kan bli en otrolig skillnad i lyster och helhetsintryck om man gör rent en möbel, ljusstake, tavla eller bemälad ram.

De flesta material mår bäst av att tvättas med en mjuk trasa och ljummet vatten. I vissa fall kan neutralt diskmedel behövas. Det är bara förgyllda föremål som tavelramar med äkta polerförgyllning som inte tål vatten. De kan i stället rengöras med alifatnarta.

Ljuskröner tappar lätt sin lyster och förmåga att återreflektera ljuset ordentligt när prismorna blir flottiga och dammiga.

– Ett smart sätt är att använda vita bomullshandskar. Fukta den ena med ljummet vatten med neutralt diskmedel och behåll den andra torr. Gnid försiktigt med den fuktiga och

torka rent med den torra. Kristin Fyrandes eget hem är en salig blandning av gammalt och nytt. Hon gillar att gå på loppisar och hitta roliga och udda saker som har en historia.

– Jag bor nära Hötorget i Stockholm. Varje söndag har de pryl- och antikmarknad. Där har jag hittat många fina grejer. Bland annat ett gammalt pottskåp som nu står i mitt vardagsrum.

Själv är hon mest nöjd över att ha lagat faneren på ett spelbord från 1800-talet.

– Det är inte så svårt som man tror. Mycket handlar om att väga, säger hon. TT

LISA WALLSTRÖM

PALAIOS SUPERIOR

Fruktig smak med... fatkaraktär, inslag av röda bär, viol, plommon och choklad.

Fynd!

DVPE NR.21

Perfekt till nötkött, lamm och vegetariskt

99 kr/bottelj

PALAIOS SUPERIOR

Alcanta Bouschet

VINO REGIONAL ALLENTEJANO

PRODUCT OF PORTUGAL

750 ML

DRINKWISE

VEGAN FRIENDLY

PALAIOS SUPERIOR Art nr: 255801, Pris: 99 kr, 750 ml, Alk: 14,5%

Alkohol kan skada din hälsa.